

Warszawa, 7 października 2025

Adresat: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej – Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Podstawa prawna: art. 63 Konstytucji RP oraz ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach

PETYCJA

w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego i zrównoważonego rozwoju polskiego rolnictwa poprzez Strategię Polskiego Białka Roślinnego (SPBR) nie tylko na pasze, ale też jako zdrowej żywności dla ludzi

I. Przedmiot petycji

Wnoszę o podjęcie pilnych działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa żywnościowego Polski i zapewnienia prawdziwie zrównoważonego rozwoju polskiej wsi poprzez opracowanie i wdrożenie **Strategii Polskiego Białka Roślinnego (SPBR) na lata 2026–2040**, obejmującej nie tylko pasze, lecz także **nowoczesną żywność roślinną o wysokiej wartości dodanej – dla polskich konsumentów i na eksport, jako szansę rozwoju nowej gałęzi rolnictwa w Polsce**.

Obecny model rolnictwa nadmiernie opiera się na imporcie pasz sojowych dla wielkoprzemysłowej hodowli zwierząt. Jest on podatny na wstrząsy geopolityczne, klimatyczne i epidemiologiczne (ASF, ptasia grypa) oraz nadmiernie obciąża gleby, wody, klimat i zdrowie obywateli.

Tak jak Polska wzmacnia niezależność energetyczną i bezpieczeństwo militarne, tak samo musi budować **niezależność żywnościową** – opartą na krajowej produkcji, która chroni zdrowie, środowisko i gospodarkę.

Żywność to bezpieczeństwo narodowe. Mamy zasoby, by być liderem w produkcji białka roślinnego w Europie:

- tradycję uprawy strączków (groch, bobik, fasola, łubin),
- doświadczonych rolników, którzy wielokrotnie udowadniali swoją innowacyjność i elastyczność,
- szybko rosnący sektor innowacji rolno-spożywczych.

To realna szansa, by nasz kraj dołączył do grona liderów Unii Europejskiej w dziedzinie nowoczesnej, roślinnej produkcji białkowej – na pasze i przede wszystkim na żywność dla ludzi.

II. Postulaty

1. Bezpieczeństwo żywnościowe jako filar bezpieczeństwa narodowego

→ Uznanie bezpieczeństwa żywnościowego i zrównoważonego rolnictwa za element bezpieczeństwa narodowego – na równi z bezpieczeństwem energetycznym i obronnym.

→ Cel: uniezależnienie Polski od globalnych szoków (wojen, kryzysów epidemicznych i klimatycznych) i zapewnienie stabilnych dostaw żywności.

Uzasadnienie: Żywność ma strategiczne znaczenie. Tak jak uniezależniamy się od importu gazu czy węgla, tak samo musimy ograniczyć zależność od soi GMO i innych pasz sprowadzanych z odległych kontynentów. Obecne inicjatywy paszowe są wartościowe, lecz niewystarczające. Potrzebny jest rozwój żywności roślinnej wysokobiałkowej dla ludzi – zdrowej, krajowej i zrównoważonej.

2. Wsparcie krajowych upraw i przetwórstwa roślin białkowych dla ludzi i zwierząt już dziś

→ Zwiększenie dopłat do upraw strączków, zbóż wysokobiałkowych i grzybów. → Programy doradcze, promocyjne i wsparcie dla lokalnego przetwórstwa (mąki strączkowe, tofu, hummus, produkty z grzybów).

Cel: szybkie wsparcie dla rolników i przetwórców, którzy są gotowi przejść na roślinną produkcję białkową.

Uzasadnienie: Obecne dopłaty w ramach WPR są niewystarczające i słabo promowane. Potrzebne jest wzmocnienie instrumentów i rozwój rynku zbytu. Polska tradycja i doświadczenie uprawy strączków powinny przynosić korzyści już dziś – zamiast dalszego uzależnienia od importu soi.

3. Strategia Polskiego Białka Roślinnego (SPBR) – od pasz do zdrowej żywności roślinnej

→ Przygotowanie SPBR opartej na strączkach, grzybach i zbożach - wysokobiałkowych produktach roślinnych dla rynku konsumenckiego. Opracowanie scenariuszy z uwzględnieniem różnych gospodarstw:

- Małe (do 5 ha) – wsparcie w krótkich łańcuchach dostaw i lokalnym przetwórstwie,
- Średnie (5–20 ha) – premiowanie płodozmianu i roślin białkowych jako podstawy regionalnego bezpieczeństwa żywnościowego,
- Duże (20+ ha) – zachęty do inwestycji w uprawy i duże przetwórstwo roślinne.

Korzyści SPBR:

- bezpieczeństwo narodowe (mniejsze uzależnienie od importu),
- zdrowie publiczne (profilaktyka chorób cywilizacyjnych, zgodność z wytycznymi żywieniowymi),
- gospodarka i rolnicy (stabilne dochody, miejsca pracy w przetwórstwie, odporność na kryzysy),
- środowisko (odbudowa gleb, bioróżnorodność, mniejsze emisje).

4. Rozwój krajowego przetwórstwa żywności roślinnej o wysokiej zawartości białka dla ludzi

→ Strategia wsparcia przetwórstwa roślinnego obejmująca: napoje roślinne, tofu, tempeh, seitan, grzyby funkcyjne, maki wysokobiałkowe, odżywki białkowe.

→ Ulgi podatkowe, granty i wsparcie technologiczne dla MŚR.

→ Tworzenie lokalnych przetwórci i regionalnych centrów innowacji żywnościowych.

Cel: stworzenie silnego sektora przetwórstwa roślinnego, który zatrzyma wartość dodaną w kraju, da rolnikom realny udział w zyskach i umożliwi Polsce konkurowanie na rynkach międzynarodowych.

Uzasadnienie: Obecnie polskie rolnictwo dostarcza tani surowiec przemysłowi mięsnemu i mleczarskiemu, a wartość dodana trafia do dużych koncernów. Rozwój krajowego przetwórstwa pozwoli zatrzymać zyski w kraju, zwiększyć stabilność dochodów rolników i da Polsce szansę eksportu nowoczesnych produktów żywnościowych.

Polska może być producentem i **eksporterem nowoczesnych roślinnych produktów spożywczych o wysokiej zawartości białka dla rynku konsumenckiego**, co oznacza:

- wyższe dochody dla rolników i przedsiębiorców,
- innowacje i miejsca pracy w sektorze rolno-spożywczym,
- eksport produktów o wysokiej wartości dodanej, a nie tylko surowców,
- ochrona rolników przed wahaniami cen na rynkach światowych
- dywersyfikację gospodarki żywnościowej i uniezależnienie od importu.

Przetwórstwo roślinne wpisuje się w priorytety UE: Fit for 55, Europejski Zielony Ład, Nature Restoration Law, a także zapowiadany **EU Action Plan for Plant-Based Foods**. W Europie rośnie popyt na tofu, napoje roślinne, alternatywy mięsa i nabiału, a także na żywność wzbogaconą (np. o omega-3 z alg). SPBR ma ten trend wykorzystać. Polska wypełni unijne cele środowiskowe i zyska przewagę konkurencyjną.

5. Zamówienia publiczne na posiłki i produkty roślinne oparte na krajowych źródłach białka

→ W instytucjach publicznych (szkoły, przedszkola, szpitale, wojsko, domy opieki): obowiązek uwzględniania w zamówieniach publicznych pełnowartościowych, zbilansowanych posiłków roślinnych, w miarę możliwości opartych na krajowym białku (strączki, grzyby, wysokobiałkowe zboża). → W placówkach prywatnych (szkoły, przedszkola, szpitale, kliniki, domy opieki): rekomendacje, wytyczne i programy zachęt (certyfikaty, kampanie, wsparcie doradcze). **Cel:** sektor publiczny jako lider dostępu do pełnowartościowych dań roślinnych; sektor prywatny – jasne wskazówki i motywacje.

Uzasadnienie: Dziś, mimo istniejących wytycznych, posiłki roślinne nie są równorzędną alternatywą. Tymczasem dania roślinne bogate w białko roślinne promują zdrowe nawyki żywieniowe, wspierają polskich rolników, poprawiają zdrowie obywateli i obniżają koszty ochrony zdrowia.

6. Jawność procesu i udział obywateli

- Publikacja analiz i projektów strategii (w tym SPBR) na wczesnym etapie.
- Realny udział niezależnych ekspertów i organizacji społecznych, oraz zapobieganie konfliktom interesów.

Uzasadnienie: obecne strategie często trafiają do konsultacji późno, a udział społeczeństwa bywa marginalny. Decydujący wpływ mają duże grupy branżowe, podczas gdy konsekwencje ponoszą wszyscy obywatele – w zdrowiu, kosztach życia i stanie środowiska. Jawność od początku oraz udział niezależnych ekspertów są zgodne z Konstytucją (art. 61), ustawą o dostępie do informacji publicznej i Konwencją z Aarhus.

7. Edukacja i przeciwdziałanie dezinformacji

- Rzetelne informowanie rolników i społeczeństwa o konieczności i korzyściach zielonej transformacji dla gospodarki, środowiska i zdrowia. Obalanie fake newsów o Zielonym Ładzie.
- Ogólnopolska kampania o korzyściach białka roślinnego: zdrowotnych, środowiskowych i gospodarczych; praktyczne przepisy, dostępność w sklepach i stołówkach, inspiracje z polskiej tradycji. Wytyczne i szkolenia dla szkół, stołówek, szpitali, restauracji i sklepów dot. zapewniania pełnowartościowych posiłków roślinnych..

Uzasadnienie: Tak jak transformacja energetyczna wymaga komunikacji, tak transformacja rolnictwa i produkcji żywności potrzebuje rzetelnej i profesjonalnej kampanii edukacyjnej i informacyjnej aby unikać konfliktów i budować poparcie społeczne.

Coraz więcej osób w Polsce ogranicza spożycie mięsa z powodów zdrowotnych, etycznych i środowiskowych, ale ich potrzeby są systemowo ignorowane. Najzdrowsze populacje świata – tzw. *Blue Zones* (Okinawa w Japonii, Sardynia we Włoszech, Ikaria w Grecji, Loma Linda w USA) – żyją najdłużej właśnie dzięki diecie bogatej w rośliny strączkowe, warzywa i produkty pełnoziarniste. Jednak strączki są prawie nieobecne na polskich stołach.

III. Konkluzja

Żywność to bezpieczeństwo narodowe.

Polska nie może pozostać wyłącznie producentem i importerem pasz.

Wnoszę o formalne ustosunkowanie się do niniejszej petycji oraz uwzględnienie jej treści w pracach nad strategią żywnościową Polski.

Potrzebujemy własnej, ambitnej strategii białka roślinnego, która uczyni z nas lidera nowoczesnej, zdrowej i eksportowej żywności roślinnej dla konsumentów w Europie i na świecie. To ogromna szansa: na budowę zdrowej, sprawiedliwej i nowoczesnej polskiej wsi, na wsparcie rolników i na silniejszą, bezpieczniejszą Polskę w obliczu globalnych kryzysów.

Z poważaniem,

**Dane osobowe podaję zgodnie z ustawą o petycjach wyłącznie do celów związanych z jej rozpatrzeniem. Nie wyrażam zgody na ich publikację ani rozpowszechnianie.*